

LEGALAUS ALKOHOLIO SUVARTOJIMO SKAIČIAVIMO APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Legalaus alkoholio suvartojimo skaičiavimo apraše (toliau – aprašas) aprašomas statistinės informacijos apie alkoholinių gėrimų suvartojimą rengimas, skaičiavimo metodai, paaiškinamos naudojamos sąvokos, nurodoma, kur skelbiami rezultatai, naudojami klasifikatoriai ir kita informacija.

II SKYRIUS TIKSLAS

2. Statistinės informacijos apie alkoholinių gėrimų suvartojimą rengimo tikslas – apskaičiuoti Lietuvos nuolatinių gyventojų legalaus alkoholio suvartojimą, tenkantį vienam gyventojui ir vienam 15 metų ir vyresniam gyventojui, litrais absoliutaus alkoholio (vadovaujantis Pasaulio sveikatos organizacijos rekomendacijomis, suaugusių gyventojų alkoholinių gėrimų suvartojimas skaičiuojamas 15 metų ir vyresniems gyventojams).

3. Tiriamasis laikotarpis – metai.

4. Pagrindiniai statistinės informacijos vartotojai yra valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, tarptautinės organizacijos, žiniasklaida, verslo ir mokslo atstovai.

III SKYRIUS PAGRINDINĖS SĄVOKOS

5. Vartojamos sąvokos:

5.1. **Alkoholiniai gėrimai** – gėrimai, kuriuose etilo alkoholio koncentracija yra didesnė kaip 1,2 proc. (alaus – didesnė kaip 0,5 proc.).

5.2. **Atvykstamasis turizmas** – apima nerezidentus (užsieniečius) keliaujančius Lietuvoje.

5.3. **Išvykstamasis turizmas** – apima Lietuvos nuolatinių gyventojų keliones už Lietuvos Respublikos ribų.

5.4. **Legalaus alkoholio suvartojimas** – mažmeninėje prekyboje ir maitinimo įmonėse įsigytų alkoholinių gėrimų kiekis litrais, įvertinus į Lietuvą atvykusių turistų ir išvykusių Lietuvos gyventojų įsigytą alkoholį, perskaičiuotas į absoliutų alkoholį (100 proc.), tenkantis vienam gyventojui.

5.5. **Nakvynių skaičius** – kelionės metu kitoje šalyje praleistų naktų skaičius.

5.6. **Nuolatiniai gyventojai** – visi asmenys, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta ataskaitiniu laikotarpiu yra Lietuvos Respublikoje.

5.7. **Vienadienis lankytojas** – asmuo, kuris kelionės metu lankomoje šalyje neapsistojo nakvynei.

IV SKYRIUS TEISINIS PAGRINDAS

6. Statistinį tyrimą reglamentuojantys teisės aktai:

6.1. Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymas, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2011 m. gruodžio 23 d., patvirtintais Lietuvos Respublikos prezidentės įsakymu Nr. XI-1911;

6.2. Lietuvos Respublikos narkotikų, tabako ir alkoholio prevencijos tarpinstitucinis veiklos planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. vasario 25 d. nutarimu Nr. 217 „Dėl Lietuvos Respublikos narkotikų, tabako ir alkoholio prevencijos tarpinstitucinio veiklos plano patvirtinimo“.

V SKYRIUS TAIKOMI KLASIFIKATORIAI

7. Taikomi klasifikatoriai:

7.1. Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius (EVRK 2 red.), patvirtintas Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu DI-226 „Dėl ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus patvirtinimo“ ir paskelbtas Oficialiosios statistikos portale osp.stat.gov.lt → Klasifikatoriai;

7.2. Alkoholinių gėrimų grupės, pogrupiai ir kategorijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. liepos 23 d. įsakymu Nr. 3D-431 „Dėl alkoholinių gėrimų klasifikavimo“. Alkoholiniai gėrimai pagal etilo alkoholio koncentraciją skirstomi į šias grupes:

7.2.1. spiritiniai gėrimai (brendis, viskis, romas, džinas, degtinė, likeris, midaus nektaras, balzamas, midaus balzamas, trauktinės ir kt.);

7.2.2. alkoholiniai kokteiliai (sudėtyje yra spiritinių gėrimų);

7.2.3. vynas (iš vynuogių: putojantis, ramus, aromatizuotas vyno gėrimas, aromatizuotas vyno kokteilis);

7.2.4. fermentuoti gėrimai (sidras, kriaušių sidras, vaisių ir (ar) uogų vynas, putojantys fermentuoti gėrimai, midus, fermentuotų gėrimų mišiniai, fermentuotų ir nealkoholinių gėrimų mišiniai, kiti fermentuoti gėrimai);

7.2.5. alus, alaus kokteiliai (neįskaitomas nealkoholinis alus).

VI SKYRIUS STATISTINIŲ DUOMENŲ ŠALTINIAI

8. Pagrindinis statistinių duomenų šaltinis – prekybos ir maitinimo įmonių metinis statistinis tyrimas bei šio tyrimo metu gauti duomenys apie alkoholinių gėrimų pardavimą mažmeninėje prekyboje ir maitinimo įmonėse natūrine ir vertine išraiška. Tiriamos visos veikiančios įmonės, kurių pagrindinė ekonominė veikla yra prekyba arba maitinimas (EVRK 2 red. G sekcijos 45, 46, 47 skyriai ir I sekcijos 56 skyrius), nepriklausomai nuo įmonės rūšies ir nuosavybės formos. Statistinio stebėjimo vienetas – įmonė, vykdanči alkoholinių gėrimų mažmeninę prekybą ir alkoholinių gėrimų teikimo paslaugas.

9. Kiti statistinių duomenų šaltiniai:

9.1. Atvykstamojo turizmo statistinis tyrimas bei šio tyrimo metu gauti duomenys apie atvykusių turistų buvimo Lietuvoje trukmę, dienomis.

9.2. Išvykstamojo turizmo statistinis tyrimas bei šio tyrimo metu gauti duomenys apie iš Lietuvos išvykusių turistų buvimo lankomoje šalyje trukmę, dienomis.

VII SKYRIUS VERTINAMI PARAMETRAI

10. Vertinami parametrai:

10.1. Lietuvos nuolatinių gyventojų legalaus alkoholio suvartojimas, tenkantis vienam gyventojui, litrais absoliutaus alkoholio;

10.2. Lietuvos nuolatinių gyventojų legalaus alkoholio suvartojimas, tenkantis vienam 15 metų ir vyresniam gyventojui, litrais absoliutaus alkoholio.

11. Parametrai vertinami šalies lygiu.

VIII SKYRIUS TAIKOMI METODAI

12. Alkoholinių gėrimų pardavimams mažmeninėje prekyboje ir maitinimo įmonėse natūrine ir vertine išraiška įvertinti naudojami metodai, taikomi prekybos ir maitinimo įmonių metiniame statistiniame tyrime.

13. Alkoholinių gėrimų kiekiui perskaičiuoti į absoliutų alkoholį (100 proc.) naudojami Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento pateikiami vidutiniai perskaičiavimo koeficientai (faktinė etilo alkoholio koncentracija, išreikšta tūrio procentais, apskaičiuota surinktus akcizus (eurais) padalijus iš alkoholio produktų kiekio ir konkretaus gėrimo akcizo tarifo, kurie nuo 2013 m. tikslinami kasmet), pvz., 2015 m. vidutiniai perskaičiavimo koeficientai:

13.1. spiritiniai gėrimai – 38,38;

13.2. alkoholiniai kokteiliai – 6,48;

13.3. vynas – 11,71;

13.4. fermentuoti gėrimai – 10,51;

13.5. alus – 5,77.

14. Skaičiuojant alkoholio suvartojimą, tenkantį vienam gyventojui ir vienam 15 metų ir vyresniam gyventojui, įvertinama į šalį atvykusių turistų (įskaitant vienadienius lankytojus) ir iš šalies išvykusių turistų (įskaitant vienadienius lankytojus) suvartoto bei pasienio kontrolės postuose ir oro uostuose muitais ir kitais mokesčiais neapmokestinamų prekių („Duty Free“) parduotuvėse parduoto alkoholio kiekio įtaka Lietuvos nuolatinių gyventojų alkoholio suvartojimo rodikliui.

15. Vertinant į šalį atvykusių turistų (įskaitant vienadienius lankytojus) ir iš šalies išvykusių turistų (įskaitant vienadienius lankytojus) suvartotą alkoholį, naudojamas lankomos šalies alkoholio suvartojimas.

15.1. Absoliutaus alkoholio pardavimas Lietuvoje:

$$P_L = \frac{\sum_{i=1}^5 (P_i - D_i) K_i}{100},$$

čia:

P_L – parduota alkoholio Lietuvoje, litrais absoliutaus alkoholio;

P_i – parduota alkoholinių gėrimų mažmeninėje prekyboje ir maitinimo įmonėse, litrais;

D_i – parduota alkoholinių gėrimų pasienio kontrolės postuose ir oro uostuose muitais ir kitais mokesčiais neapmokestinamų prekių („Duty Free“) parduotuvėse, litrais;

K_i – vidutinis alkoholinių gėrimų kiekio perskaičiavimo į absoliutų alkoholį (100 proc.) koeficientas (13 punktas);

i – alkoholinių gėrimų grupė (7.2 punktas).

15.2. Į šalį atvykusių turistų (įskaitant vienadienius lankytojus) suvartotas alkoholis Lietuvoje:

$$A = d_L v_L, \text{ kur } v_L = \frac{P_L}{G + T_{Am}} / 365,$$

čia:

A – į šalį atvykusių turistų (įskaitant vienadienius lankytojus) suvartotas alkoholis Lietuvoje, litrais absoliutaus alkoholio;

d_L – atvykusių turistų buvimo Lietuvoje trukmė, dienomis;

v_L – Lietuvos nuolatinių gyventojų ir atvykusių turistų alkoholio suvartojimas šalies viduje, tenkantis vienam asmeniui per dieną, litrais absoliutaus alkoholio;

P_L – parduota alkoholio Lietuvoje, litrais absoliutaus alkoholio;

G – vidutinis metinis Lietuvos nuolatinių gyventojų skaičius;

T_{Am} – atvykusių į Lietuvą turistų skaičius, perskaičiuotas į metinį.

15.3. Iš Lietuvos išvykusių turistų (įskaitant vienadienius lankytojus) lankomoje šalyje suvartotas alkoholis:

$$I = \sum_{j=1}^n d_j v_j,$$

čia:

I – iš Lietuvos išvykusių turistų (įskaitant vienadienius lankytojus) lankomoje šalyje suvartotas alkoholis, litrais absoliutaus alkoholio;

d_j – buvimo lankomoje šalyje trukmė, dienomis;

v_j – lankomos šalies alkoholio suvartojimas, tenkantis vienam lankomos šalies gyventojui per dieną, litrais absoliutaus alkoholio;

$j = 1, \dots, n$ – lankoma šalis.

16. Skaičiuojant alkoholio suvartojimą, tenkantį vienam gyventojui ir vienam 15 metų ir vyresniam gyventojui, naudojamas vidutinis metinis šalies gyventojų skaičius:

$$S = \frac{P_L - A + I}{G},$$

čia:

S – Lietuvos nuolatinių gyventojų alkoholio suvartojimas, tenkantis vienam gyventojui, litrais absoliutaus alkoholio;

P_L – parduota alkoholio Lietuvoje, litrais absoliutaus alkoholio;

A – į šalį atvykusių turistų (įskaitant vienadienius lankytojus) suvartotas alkoholis Lietuvoje, litrais absoliutaus alkoholio;

I – iš Lietuvos išvykusių turistų (įskaitant vienadienius lankytojus) lankomoje šalyje suvartotas alkoholis, litrais absoliutaus alkoholio;

G – vidutinis metinis Lietuvos nuolatinių gyventojų skaičius.

IX SKYRIUS

VARTOTOJAMS PATEIKIAMĖ REZULTATAI

17. Statistinė informacija skelbiama pagal statistinės informacijos skelbimo kalendorių:

17.1. informaciniame pranešime „Alkoholio ir tabako vartojimas ir padariniai“;

17.2. metiniame leidiniuose Lietuvos statistikos metraštis“ „Mažmeninė ir didmeninė prekyba“;

17.3. Rodiklių duomenų bazėje osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize1.

18. Statistinė informacija teikiama pagal individualias vartotojų užklausas.

X SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

19. Atsiradus naujiems duomenų šaltiniams, aprašas atnaujinamas.

20. Pasikeitus apraše nurodytiems teisės aktams, taikomos galiojančios šių teisės aktų redakcijų nuostatos.

Parengė

Vidaus prekybos statistikos skyrius